

INFOLIST ČTYŘI OBDOBÍ

Co se v průběhu roku mění: teplota, množství srážek, délka dne a noci, výška slunce nad obzorem, projevy živých organismů (živočichové – střídání období aktivity a klidu, rozmnožování, rostliny – vegetační sezóna, odumírání zelených částí, vegetační klid, rašení)

Fenofáze organismů:

BLATOUCH

Listy zůstávají na rostlině až do konce vegetačního období. Jsou mírně jedovaté, takže se jim zvířata vyhýbají. Za příznivých podmínek někdy vykvétá znovu během září, ale slaběji. V průběhu podzimu listy a řapíky uvadají a rostlina se stahuje do podzemních oddenků. Raší brzy na jaře.

BLEDULE

Odkvétá velmi brzy, obvykle ještě než vyraší listy na stromech. Patří k prvním jarním rostlinám. Listy se postupně také zatahují a rostlina tráví zbytek roku v podzemní cibuli.

SKOKAN

Během několika měsíců jim dorostou nohy a dospělci opouštějí vodní prostředí. Zimu tráví zavrtáni do bahna ve stavu strnulosti. Počátkem jara se probouzejí a putují k vodním nádržím, kde se rozmnožují. Období rozmnožování provází charakteristické kvákání.

BORŮVKA

Plody vyhledává mnoho druhů lesních živočichů. Po jejich konzumaci a opadání zůstávají na keřících tuhé listy, které ale na zimu opadají. Počátkem jara raší na keřících nové lístky a objevují se nenápadné světle zelené květy.

TŘEŠEŇ

Plody vyhledává mnoho druhů ptáků, proto obvykle nezůstávají na stromě dlouho. Ptákům nevadí ani častá přítomnost červů. Listy se během podzimu barví do oranžovočervena a postupně opadávají, v zimě jsou stromy holé. Na přelomu dubna a květně se ještě před olistěním objevují bílé květy, brzy poté také listy.

KOMÁR

Samičky po oplození kladou vajíčka do vody. Zde se z nich poměrně rychle líhnou larvy, které se nějaký čas živí planktonem, pak se zakuklí a vodu opouštějí dospělí jedinci. Tento koloběh se může během vegetační doby několikrát zopakovat. Poslední generace oplodněných samic přežívá zimu ve vlhkých sklepeních ve stavu strnulosti. Na jaře hned kladou vajíčka. Samci během podzimu hynou.

OCÚN

Plod se vytváří pod zemí, zde prezimuje a počátkem jara vyrůstá spolu se zelenými listy na povrch, kde dozrává. Hlízy jsou ukryty velmi hluboko v zemi. Listy jsou silně jedovaté, postupně během léta odumírají. Pak teprve vyrůstá dlouhý květ.

06

A

01

PROMĚNY PŘÍRODY | SCÉNÁŘ AKTIVITY

RŮŽE (ŠÍPEK)

Plody zůstávají na keři ještě i počátkem zimy, kdy se jimi přživují ptáci. Listy jsou v té době již opadané. V květnu se objevují listy a postupně i voňavé květy. Velké okvětní lístky brzy opadávají. V trnitých keřích hledá úkryt mnoho druhů zvířat. Plod se postupně zvětšuje.

JELEN

V zimě často okusují kůru stromů, požírají větvičky, žaludy, bukvice, někdy hledají potravu i na polích. Koncem zimy shazují samci parohy, na jaře jim narůstají nové. Samice rodí během jara obvykle pouze jedno mládě, které žije nějaký čas pouze s matkou. Po nějaké době se připojují ke stádu. Ve vegetačním období se živí hlavně trávou.

DUB

V dubnu se na větvích objevují první listy a nenápadné jednopohlavné květy. V letním období se na jeho listech živí mnoho druhů hmyzu. Počátkem podzimu dozrávají plody, označované jako žaludy. Postupně opadávají a slouží jako potrava pro mnoho lesních zvířat. Na jaře žaludy klíčí, ale jen málo z nich najde v zapojeném lese dostatek prostoru pro další růst. Semenáčky a mladé stromky s oblibou okusuje zvěř.

JMELÍ

Listy zůstávají na keřících celý rok. Bobulemi se živí ptáci, kteří svým trusem šíří semena na okolní stromy. Počátkem jara vykvétají na rostlinách žlutavé květy. Z nich se pak postupně tvoří lepkavé bobule.

HAVRAN

Hejna těchto ptáků se před začátkem jara stěhují zpět do severnějších míst, k nám se pak vracejí kolonie, které prezimovaly na jihu. Nebývají ale tak početné. Jedinci se páří, staví si hnízda a starají se o svá mláďata. Ty ještě nemají pro dospělé typický lysý kořen zobáku. Koncem léta se naše populace opět houfuje a stěhuje do Středomoří.

Charakteristiky ročních období:

ZIMA:

- TEPLoty SE OBVYKLE POHYBUJÍ POD NULOu.
- NEJSUŠŠÍ OBDOBÍ.
- SLUNCE VYSTUPUJE JEN NÍZKO NAD OBZOR.
- DNY JSOU NEJKRATŠÍ.

LÉTO:

- NEJTEPLEJŠÍ OBDOBÍ.
- NEJVĚTŠÍ ÚHRN SRÁŽEK.
- SLUNCE VYSTUPUJE VYSOKO NAD OBZOR.
- DNY JSOU NEJDELŠÍ.

JARO:

- TEPLoty VYSTUPUJÍ KE KONCI OBDOBÍ NAD 10 °C.
- MNOŽSTVÍ SRÁŽEK SE ZVYŠUJE.
- DÉLKA DNE A NOCI SE VYROVNÁVÁ, KE KONCI OBDOBÍ SE DEN PRODLUŽUJE.
- VÝŠKA SLUNCE NAD OBZOREM SE ZVYŠUJE.

PODZIM:

- NA ZAČÁTKU OBDOBÍ VYSTUPUJÍ TEPLoty JEŠTĚ NAD 10 °C.
- PRŠÍ STÁLE MĚNĚ.
- DÉLKA DNE A NOCI SE VYROVNÁVÁ, KE KONCI OBDOBÍ SE NOC PRODLUŽUJE.
- VÝŠKA SLUNCE NAD OBZOREM SE SNIŽUJE.

Popisy měsíců:

LEDEN - Nejstudenější měsíc, voda je zmrzlá v led.
Teplota průměrně - 2,1⁰C, srážky 40 mm.

ÚNOR - Tající ledové kry se noří („unořiti“) do vody.
Teplota průměrně - 1⁰C, srážky 32 mm.

BŘEZEN - Raší břízy a začíná březost zvířat.
Teplota průměrně 2,7⁰C, srážky 34 mm.

DUBEN - Kvetou duby a první jarní kytičky.
Teplota průměrně 7,4⁰C, srážky 43 mm.

KVĚTEN - Většina rostlin kvete.
Teplota průměrně 12,8⁰C, srážky 58 mm.

ČERVEN - Červená se ovoce (jahody) a v ovoci se objevují červi.
Teplota průměrně 15,6⁰C, srážky 65 mm.

ČERVENEC - Červenání a červivost ovoce pokračují.
Teplota průměrně 17,4⁰C, srážky 78 mm.

SRPEN - Končí žně, v minulosti prováděné zejména srpem.
Teplota průměrně 16,8⁰C, srážky 70 mm.

ZÁŘÍ - Tento měsíc probíhá za říje jelenů, listí na stromech začíná zářit všemi barvami.
Teplota průměrně 13,5⁰C, srážky 48 mm.

ŘÍJEN - Končí jelení říje.
Teplota průměrně 8,3⁰C, srážky 47 mm.

LISTOPAD - Končí padání listí ze stromů.
Teplota průměrně 3,1⁰C, srážky 44 mm.

PROSINEC - Slunečního světla je málo, už jen prosvítne mezi mraky, lidé si prosí koledu.
Teplota průměrně -0,4⁰C, srážky 43 mm.